

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 76/21
Luksemburgā, 2021. gada 12. maijā

Spriedums lietā C-505/19
WS/Bundesrepublik Deutschland

Principam, atbilstoši kuram ir aizliegts vairākkārt saukt personu pie atbildības, var būt pretrunā personas, uz ko attiecas Interpola paziņojums, aizturēšana Šengenas zonā un Eiropas Savienībā

Tas tā ir tad, ja kompetentās iestādes ir informētas par Šengenas nolīguma līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī pieņemtu galīgu tiesas nolēmumu, ar ko konstatēta šī principa piemērojamība

2012. gadā Starptautiskā kriminālpolicijas organizācija (Interpols) pēc Amerikas Savienoto Valstu lūguma, pamatojoties uz šīs valsts iestāžu izsniegtu apcietināšanas orderi, publicēja sarkano paziņojumu par WS, Vācijas pilsoni, lai viņš varētu tikt izdots. Ja persona, uz kuru attiecas šāds paziņojums, atrodas Interpola dalībvalstī, pēdējai minētajai principā ir jāveic šīs personas pagaidu aizturēšana vai jākontrolē vai jāierobežo tās pārvietošanās.

Tomēr pat pirms šī sarkanā paziņojuma publicēšanas Vācijā pret WS tika uzsākta izmeklēšanas procedūra, kas, pēc iesniedzējtiesas domām, attiecās uz tiem pašiem nodarījumiem kā tie, kuri bija šī paziņojuma pamatā. Šī procedūra tika galīgi pabeigta 2010. gadā pēc tam, kad WS bija samaksājis naudas summu saskaņā ar īpašu izlīguma procedūru, kas paredzēta Vācijas krimināltiesībās. Pēc tam *Bundeskriminalamt* (Federālais kriminālpolicijas birojs, Vācija) informēja Interpolu, ka tas uzskata, ka šīs iepriekšējās procedūras dēļ šajā lietā ir piemērojams princips *ne bis in idem*. Šis princips, kas ir nostiprināts gan Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu ¹, 54. pantā, gan Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 50. pantā, tostarp aizliedz personu, par kuru jau ir pieņemts galīgais spriedums, atkārtoti saukt pie atbildības par to pašu noziedzīgo nodarījumu.

2017. gadā WS cēla prasību pret Vāciju *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Vīsbādenes Administratīvā tiesa, Vācija), lai tai tiktu uzdots veikt vajadzīgos pasākumus šī sarkanā paziņojuma atsaukšanai. Šajā ziņā WS norāda ne tikai uz principa *ne bis in idem* pārkāpumu, bet arī uz LESD 21. pantā garantēto tiesību uz brīvu pārvietošanos pārkāpumu, jo viņš nevarot doties uz valsti, kas ir Šengenas nolīguma līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts, neriskējot tikt aizturēts. Viņš arī uzskata, ka šo pārkāpumu dēļ sarkanajā paziņojumā ietvertu viņa personas datu apstrāde ir pretrunā Direktīvai 2016/680 par personas datu aizsardzību krimināllietās ².

Šādos apstākļos *Verwaltungsgericht Wiesbaden* nolēma uzdot Tiesai jautājumu par principa *ne bis in idem* piemērošanu un, precīzāk, par personas, uz kuru attiecas sarkanais paziņojums, pagaidu aizturēšanas iespēju tādā situācijā, kāda ir šajā lietā. Turklāt šī principa piemērojamības gadījumā šī tiesa vēlas noskaidrot, kādas sekas ir dalībvalstu veiktai šādā paziņojumā ietvertu personas datu apstrādei.

¹ Konvencija, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām, kas parakstīta Šengēnā (Luksemburga) 1990. gada 19. jūnijā un stājās spēkā 1995. gada 26. martā (OV 2000, L 239, 19. lpp.; turpmāk tekstā – “KĪŠN”).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.).

Virspalātas sastāvā pasludinātajā spriedumā Tiesa nospriež, ka KĪŠN 54. pants, kā arī LESD 21. panta 1. punkts, lasot tos saistībā ar Hartas 50. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj Šengenas nolīguma līgumslēdzējas valsts vai dalībvalsts iestāžu veiktu personas, uz kuru attiecas sarkanais paziņojums, ko pēc trešās valsts lūguma ir publicējis Interpols, pagaidu aizturēšanu, ja vien šajā Šengenas nolīguma līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī ar galīgu tiesas nolēmumu nav konstatēts, ka šī persona jau ir tikusi notiesāta ar galīgu spriedumu attiecīgi minētā nolīguma līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī par tiem pašiem nodarījumiem kā tie, kas ir šī sarkanā paziņojuma pamatā. Tiesa arī nospriež, ka Direktīvas 2016/680 normas, lasot tās saistībā ar KĪŠN 54. pantu un Hartas 50. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās pieļauj tādu personas datu apstrādi, kuri ietverti Interpola izdotā sarkanajā paziņojumā, ja vien ar šādu tiesas nolēmumu netiek konstatēts, ka attiecībā uz nodarījumiem, kas ir šā paziņojuma pamatā, ir piemērojams princips *ne bis in idem*, ar nosacījumu, ka šāda apstrāde atbilst šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem.

Tiesas vērtējums

Vispirms Tiesa atgādina, ka princips *ne bis in idem* var tikt piemērots tādā situācijā kā šajā lietā, proti, apstākļos, kad ir pieņemts lēmums, ar ko ir galīgi izbeigts kriminālprocess tādēļ, ka attiecīgā persona ir izpildījusi noteiktus nosacījumus, tostarp samaksājusi prokuratūras noteikto naudas summu.

Pēc šī precizējuma Tiesa, pirmkārt, nospriež, ka KĪŠN 54. pants, Hartas 50. pants, kā arī LESD 21. panta 1. punkts neliedz personas, uz kuru attiecas Interpola sarkanais paziņojums, pagaidu aizturēšanu, ja vien nav pierādīts, ka tā Šengenas nolīguma līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī ir notiesāta ar galīgu spriedumu par to pašu nodarījumu kā tie, kas ir sarkanā paziņojuma pamatā, un ka tādējādi tai ir piemērojams princips *ne bis in idem*.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka gadījumā, ja ir šaubas par principa *ne bis in idem* piemērojamību, pagaidu aizturēšana var būt obligāts posms nepieciešamo pārbaužu veikšanai, vienlaikus novēršot ieinteresētās personas bēgšanas iespēju. Līdz ar to šis pasākums ir pamatots ar likumīgu mērķi novērst to, ka šī persona paliek nesodīta. Turpretī, ja principa *ne bis in idem* piemērojamība ir konstatēta ar galīgu tiesas nolēmumu, gan savstarpējas uzticēšanās principam starp Šengenas nolīguma līgumslēdzējām valstīm, gan tiesībām uz brīvu pārvietošanos ir pretrunā šādas personas pagaidu aizturēšana vai šīs aizturēšanas atstāšana spēkā. Tiesa precizē, ka Šengenas nolīguma līgumslēdzējām valstīm un dalībvalstīm ir jānodrošina tiesību aizsardzības līdzekļu pieejamība, kas ļauj attiecīgajām personām panākt šādu nolēmumu. Tā arī norāda, ka tad, ja pagaidu aizturēšana nav saderīga ar Savienības tiesībām principa *ne bis in idem* piemērojamības dēļ, Interpola dalībvalsts, kas atturas veikt šādu aizturēšanu, nepārkāpj pienākumus, kas tai ir kā šīs organizācijas loceklei.

Otrkārt, runājot par Interpola sarkanajā paziņojumā iekļautiem personas datiem, Tiesa norāda, ka jebkāda darbība ar šiem datiem, piemēram, reģistrācija dalībvalstu datubāzēs, ir "apstrāde", uz ko attiecas Direktīva 2016/680³. Turklāt tā uzskata, pirmām kārtām, ka šai apstrādei ir leģitīms nolūks un, otrām kārtām, ka to nevar uzskatīt par nelikumīgu tikai tādēļ, ka nodarījumiem, uz ko attiecas sarkanais paziņojums, varētu būt piemērojams princips *ne bis in idem*⁴. Turklāt dalībvalstīm var būt jāveic šāda apstrāde tieši tādēļ, lai pārbaudītu, vai minētais princips ir piemērojams.

Šādos apstākļos Tiesa arī nospriež, ka Direktīva 2016/680, to lasot saistībā ar KĪŠN 54. pantu un Hartas 50. pantu, pieļauj sarkanajā paziņojumā ietvertu personas datu apstrādi, ja vien ar galīgu nolēmumu nav konstatēts, ka šajā lietā ir piemērojams princips *ne bis in idem*. Tomēr šādai apstrādei ir jāatbilst šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem. No šāda viedokļa šai apstrādei ir jābūt nepieciešamai valsts kompetento iestāžu uzdevuma izpildei, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus un sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu kriminālsodus⁵.

³ Skat. Direktīvas 2016/680 2. panta 1. punktu un 3. panta 2. punktu.

⁴ Skat. Direktīvas 2016/680 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 8. panta 1. punktu.

⁵ Skat. Direktīvas 2016/680 1. panta 1. punktu un 8. panta 1. punktu.

Savukārt, ja ir piemērojams princips *ne bis in idem*, vairs nav nepieciešams reģistrēt dalībvalstu datubāzēs Interpola sarkanajā paziņojumā ietvertus personas datus, ņemot vērā, ka attiecīgo personu vairs nevar saukt pie atbildības par nodarījumiem, uz kuriem attiecas minētais paziņojums, un līdz ar to – to nevar aizturēt par šiem pašiem nodarījumiem. No tā izriet, ka attiecīgajai personai ir jābūt iespējai lūgt savu datu dzēšanu. Ja tomēr dati tiek saglabāti, tiem ir jāpievieno norāde, ka attiecīgo personu vairs nevar saukt pie atbildības dalībvalstī vai līgumslēdzējā valstī par tiem pašiem nodarījumiem saskaņā ar principu *ne bis in idem*.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127